

Nr 347.

Av herr **Strid**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 161, med förslag till lag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad m. m.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 161 med förslag till lag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad m. m. tillåter jag mig väcka följande motion.

Kungl. Maj:ts förslag till lag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad.

Genom ifrågavarande förslag har rätten att erhålla rättegångsbiträde avsetts att utsträckas att gälla ej blott såsom i nu gällande lag allenast den, som hålles häktad såsom misstänkt för brott, *varå straffarbete efter lag följa kan*, utan varje för brott häktad person. Det synes emellertid, som om området för föreslagna lagstiftning i detta sammanhang borde än ytterligare utsträckas, nämligen att avse även annan än för brott häktad person. De fall, då häktning kan äga rum av annan anledning än på grund av misstanke för brott, äro att återfinna i lagen angående lösdrivares behandling den 12 juni 1885, 2 § 4 mom. och 3 §. Den påföljd, som enligt nämnda stadgande kan av Kungl. Maj:ts befallningshavande ådömas en person, som förnummits vara lösdrivare, kan i vissa fall uppgå till så avsevärd frihetsförlust som tvångsarbete från och med en månad till och med tre år. Det måste vara ovedersägligt, att för en för lösdriveri häktad person behovet av hjälp för talans förberedande och utförande måste antagas vara ofta lika stort om ej större än beträffande den som häktats såsom misstänkt för brott. I sistnämnda fallet har dock domstolen själv en viss möjlighet att bereda den häktade den hjälp,

Bih. ng till riksdagens protokoll 1919. 4 saml. 134 häjt. (Nr 347—348.) 1

varav han kan vara i behov, medan däremot den för lösdriveri häktade är underkastad förfarande av administrativ myndighet med dess mera summariska behandling och, såsom erfarenheten visat, mången gång långt drivna godtycklighet. Genom den vid föregående års riksdag antagna lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar har ifrågavarande spörsmål vunnit ökad aktualitet, enär det på många håll visat sig, att myndigheterna sett sig nödsakade att i än större utsträckning än förut varit fallet tillämpa lösdrivarelagens bestämmelser på kvinnor, som kunnat misstänkas skaffa sitt uppehälle genom prostitution. Det ligger i sakens natur, att man måste fordra, att vederbörande myndigheter härvid framgå med största takt och försiktighet, men även att samhället i dylika fall lämnar möjlighet till erhållande av den rättsliga hjälp, som erfordras för förebyggande av övergrepp och godtycke.

Den hjälp, som enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag skulle lämnas den häktade, utgöres i likhet med vad i gällande lag är fallet allenast av rätt till erhållande av biträde i rättegången för talans förberedande och utförande. Då nu en så genomgående omarbetning av häktadelagen företages som enligt föreliggande förslag, synes emellertid, som om man ej borde stanna endast vid beredande åt den häktade av biträdeshjälp utan även den rättsliga hjälp i övrigt, varav han på grund av sin belägenhet såsom häktad är i behov. Sålunda borde beredas den häktade möjlighet att, där han angående uppgivna omständigheter vill höra någon såsom vittne eller upplysningsvis, få genom domstolens eller dess ordförandes föranstaltande uppgivna personer i vederbörlig ordning inkallade i målet. Erfarenheten har visat, att ett oavvisligt behov härutinnan gjort sig gällande. Denna rätt för den häktade borde finnas, vare sig rättegångsbiträde åt honom förordnats eller icke, då ju ofta kan inträffa, att den häktade ej ansett sig behöva förordnande av biträde, men väl vill för utredning åberopa personer såsom vittnen eller att upplysningsvis höras. Att även för det fall, att rättegångsbiträde finnes förordnat, domstolen eller dess ordförande bör föranstalta om berörda inkallelser står i överensstämmelse med det i Kungl. Maj:ts proposition nr 118 vid innevarande års riksdag framlagda förslaget till lag om fri rättegång. Emot denna utvidgning av den rätt, som hör tillkomma häktad person, skulle kunna invändas, att den häktade, i den mån han är mindre bemedd, skulle genom begäran om fri rättegång, enligt nyssnämnda förslag, komma i åtnjutande av förmånen av dylika inställelser genom domstolens eller dess ordförandes försorg. Samma erinran kan emellertid då med samma skäl göras beträffande rätten till erhållande av rättegångsbiträde, och är att märka, att samma anledning, som gör, att man ej lämp-

ligen bör göra häktad persons rätt till erhållande av biträde beroende av hans ekonomiska omständigheter, föreligger med hänsyn till oförmälda inkallelser. Rättsproceduren beträffande en häktad är även av den brådskande natur, att man ej kan göra en dylik viktig rättighet beroende av, huruvida erforderliga handlingar för bestyrkande av den häktades fattighetsgrad hinner anställas eller ej. — Om gäldandet av ifrågavarande inkallelser samt desammas återbetalning böra givetvis vara tillämpliga samma bestämmelser som om kostnaden för rättegångsbiträdet.

I 2 § av Kungl. Maj:ts förslag har intagits en bestämmelse, som innebär en nyhet, ej blott i förhållande till nu gällande lag om rättegångsbiträde åt häktad utan jämväl med hänsyn till hela vårt processrättsliga system, nämligen införandet i viss omfattning av advokattvang. För det fall nämligen att *domstolen med hänsyn till bristande förmåga hos den häktade att själv tillvarata sina intressen finner rättegångsbiträde för målets utredning erforderligt*, skulle domstolen vara befogad att, även om det påkallats av den häktade och enligt stadgandets naturliga konsekvens även mot dennes uttryckliga vilja, för honom förordna rättegångsbiträde. Det måste dock ifrågasättas, huruvida verkligen tillräcklig anledning föreligger, att nu, på sätt som föreslagits, i vår lagstiftning införa en dylik nyhet, som så föga överensstämmer med den uppfattning om en parts frihet i processen, som förut varit gängse. Även om bestämmelsen väl skulle kunna tänkas vara med fördel användbar på vissa enstaka undantagsfall, synes dock dess alltför svaga formulering kunna giva möjlighet till en alltför godtycklig tillämpning. Detta så mycket mera som samtidigt ej meddelats några bestämmelser angående bitrådets och den häktades ställning, som kunna giva biträdet befogenhet att även mot den häktades tillkännagivanden företaga för den häktade bindande processrättsliga handlingar.

Det är nämligen att märka, att enligt gällande rättegångsordning förhållandet mellan rättegångsbiträdet och parten är så reglerat, att biträdet ej kan företaga någon handling, vare sig beträffande utredning eller plädering, som ej uppbäres av partens direkta eller indirekta samtycke. Något egentligt behov av för det med stadgandet avsedda fallet torde i verkligheten ej heller hava gjort sig gällande. I domstolens skyldigheter måste givetvis ligga att lämna varje häktad underrättelse om den rätt till hjälp, han enligt ifrågavarande lag är berättigad att komma i åtnjutande av. Det torde nog vara exempellöst, att en häktad, såvida han genom domstolen bliver på lämpligt sätt underkunnig om denna sin rätt och tillrådd att begära förordnande av biträde, skulle tillbakavisa ett dylikt tillbud, i all synnerhet med hänsyn till den frihet

beträffande utseende av ombud, som det kungl. förslaget avser att lämna den häktade. Ifragavaranda stadgande om tvångsförordnande torde fördenskull böra utgå, men bör i lagen i stället införas ett uttryckligt stadgande, varigenom inskärpes skyldigheten för ej blott domstol och annan myndighet, inför vilken häktad person inställes till rannsaking och förhör, utan även den myndighet, som förordnat om häktingen, att lämna den häktade underrättelse om rätt till hjälp.

Uti 1 § av Kungl. Maj:ts förslag har såsom villkor för rätten att erhålla biträdeshjälp upptagits bland andra den bestämmelsen, att »den häktade säger sig ej själv kunna anskaffa biträde». Denna bestämmelse torde böra utgå, och den häktades rätt att få biträde förordnat göras oberoende av, huruvida han på förhand lyckats vidtala någon person att biträda sig. Bestämmelsen står ej heller väl i överensstämmelse med stadgandet i 3 § 3 stycket av förslaget, där det förutsättes, att den häktade på förhand kunnat anskaffa biträde, som är villigt hjälpa honom och som frivilligt inställer sig inför domstolen för att bliva av denna förordnad. Uti gällande häktadelag finnes väl en liknande bestämmelse intagen, men såsom denna hittills understundom tillämpats, har det inträffat, att, när någon efter avtal med den häktade inställt sig såsom biträde och den häktade begärt dennes förordnande därtill, domstolen vägrat dylikt förordnande under förmenande, att den häktade själv redan lyckats anskaffa biträde. För den häktade är dock oftast möjligt att själv anskaffa biträde, endast under förutsättning att denne bliver förordnad av rätten och därigenom erhåller garanti för att utfå ersättning för uppdragets fullgörande. En häktad person är också i en sådan situation, att han icke i detta avseende bör ställas sämre än den, som enligt lagen om fri rättegång är berättigad till advokathjälp. Enligt nämnda lag är nämligen rätten att erhålla biträde icke knuten vid möjligheten att icke själv kunna anskaffa biträdeshjälp.

Uti första stycket av 1 § av förslaget har vidare stadgats, att biträdet skall förordnas »för den tid häktingen varar». Då en häktad ofta har att undergå rannsakingar vid flera domstolar och av kostnadsskäl samma biträde ej synes böra lämna hjälp vid alla dessa domstolar, utan nytt biträde bör förordnas för varje domstol, bör förordnandet givetvis icke avse längre tid, än så länge den tilltalade hålles häktad vid den domstol, som förordnandet avser. Nämnda uttryck är alltså missvisande på den plats, det erhållit, och bör därför överflyttas till andra stycket av samma §, där det kan knytas till förordnandet vid viss domstol.

Enligt lag är en häktad, som rannsakats och dömts vid flera dom-

stolar, icke berättigad att överklaga de olika domstolarnas utslag särskilt för sig, utan, om han är missnöjd med någotdera utslaget, måste han vänta att överklaga detsamma, tills den sista domstolen fällt sitt utslag. Det kan givetvis då icke vara meningen, att, om han haft olika biträden vid de skilda domstolarna, vart och ett av dessa skall biträda honom vid besvärs anförande beträffande det särskilda utslag, vid vars meddelande biträdet lämnat hjälp, utan bör i så fall biträdet vid den sista domstolen ensamt lämna all den hjälp, som erfordras för överklagande av samtliga utslagen i ett samband. Detta bör tydligare komma till uttryck i lagtexten, och kan lämpligast ske därigenom att orden »vid fullföljd av samma talan» utbytas mot orden »då från nämnda domstol talan omedelbart fullföljes».

Det i tredje stycket förekommande uttrycket »Har i mål som förekommer till handläggning inför underrätt» kan giva anledning till missuppfattning. Enligt vanligt språkbruk säges ett mål vara under handläggning inför domstol, så länge det ännu ej blivit av domstolen avgjort, alltså hela tiden från det den häktade hos domstolen anmäls till rannsaking och intill dess rätten skiljt sig från målet. (Jämför 16 kap. 10 § rättegångsbalken.) Meningen med uttrycket har dock här tydligen endast varit att peka på det tillfälle, då den häktade inställes till rannsaking inför domstolen. Uppkommer behov av att biträde förordnas mellan tvenne rannsakingar, är det enligt andra stycket däremot Kungl. Maj:ts befallningshavande, som bör förordas härom. Det torde därför vara riktigare att utbyta nämnda uttryck mot orden »finnes vid rannsaking inför underdomstol», vilket ock mera överensstämmer med de ordalag, som användas i gällande häktadelag.

Rörande tredje stycket av 1 § vill jag vidare hemställa, att ordet »underrätt» utbytes mot »underdomstol». Under förstnämnda uttryck hänföres enligt gängse praxis endast våra allmänna underdomstolar, häradsrätt och rådstuvurätt, under det att specialdomstolar, t. ex. vattendomstolar, ej benämnas underrätt. Då enligt den nya vattenlagen vattendomstol även kan komma att handlägga brottmål, däri den tilltalade hålles häktad, och sådan häktad likaledes bör vara berättigad till biträdeshjälp, torde nödvändigheten av föreslaget ordutbyte vara tydligt.

Uti tredje stycket av 1 § utsäges, att förordnande av biträde skall i vissa fall meddelas av domstolen, »om den häktade äskar det». Då redan i första stycket av samma paragraf såsom allmän förutsättning för dylikt förordnande anges, att den häktade äskar biträdeshjälp, samt andra och tredje styckena ansluta sig till den i första stycket gjorda

förutsättningen, torde inses, att det är en onödig upprepning att i tredje stycket intaga orden »om den häktade äskar det».

Slutligen tillåter jag mig i fråga om 1 § i kungl. förslaget anmärka, att dess fjärde stycke mera ansluter sig till de bestämmelser, som upptagas i propositionens 3 §, och därför rätteligen bör dit överflyttas. Vidare bör den i nämnda stycke omförmälda prövning av den häktades begäran om nytt biträde även tillkomma Kungl. Maj:ts befallningshavande för de fall, att rannsaking icke ännu börjat vid domstol eller sådan begäran framställes under det målet är beroende på prövning i överrätt. En tilltalad kan t. ex. bli häktad först, sedan målet dragits under överrätt, och, om han då begär biträde för talans utförande, är det enligt förslaget *alltid* Kungl. Maj:ts befallningshavande och ej överrätten som förordnar biträde. Det kan ju tåkas, att i sådant fall den häktade fått ett olämpligt biträde, som han vill bli kvitt, och då hovrätt ej får pröva dylik begäran, bör den givetvis prövas av Kungl. Maj:ts befallningshavande.

Enär enligt förslagets 5 § domstolen alltid skall i slutliga utslaget pröva, vem som skall gälda biträdeskostnaden, är uppenbart, att redan vid nämnda tidpunkt domstolen bör äga kännedom om, huruvida sådan kostnad förekommit och beloppet därav. Det bör således icke tillåtas, att biträdet först efter målets avdömande framkommer med sina krav på ersättning. En erinran om att krav på ersättning bör av biträdet framställas, innan slutligt utslag meddelas, torde därför upptagas i förslagets 4 §. För att angiva, att varje domstol för sig skall bestämma biträdets arvode, bör vara lämpligt att i samma §:s första punkt efter orden »utförande av den häktades talan» inskjuta orden »vid domstolen».

Till följd av den rätt till hjälp med vittnesinkallelser, som av mig föreslagits skola tillkomma den häktade, torde 5 § även böra underkastas någon omredigering.

Slutligen har jag tillåtit mig föreslå en sådan omredigering av 6 § i kungl. förslaget, att därav mera tydligt framgår, att §:en endast innehåller en erinran om, att angående biträde åt häktad vid krigsdomstol särskilda bestämmelser gälla; och har jag därvid låtit §:ns lydelse mera ansluta sig till de i 80 § av lagen om krigsdomstolar brukade ordalagen.

Jämväl i andra avseenden torde, beträffande det föreliggande förslaget en del ändringar och tillägg, dock av huvudsakligen mera redaktionell natur böra vidtagas, och hänvisar jag angående dessa till det vid motionen fogade lagförslaget.!

Förslag till lag angående ändrad lydelse av 12 § i lagen den 14 juni 1901 om vad som iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken.

Ifrågavarande förslag avser att upphäva den i ovannämnda lagrum meddelade bestämmelsen, att det åligger Kungl. Maj:ts befallningshavande eller tillsyningsman vid häkte att tillse, att häktad person, som vill anföra besvär eller avgiva annan inlaga till högre rätt eller göra ansökan om nåd, därvid ej saknar nödigt biträde. Tillräckliga skäl för ett upphävande av nämnda bestämmelse torde likväl ej kunna anses föreligga, enär den däri meddelade föreskriften mycket väl fortfarande torde komma till tillämpning vid sidan av häktadelagens bestämmelser. I all synnerhet gäller detta om det fall, att rättegångsbiträde enligt häktadelagen av någon anledning ännu ej hunnit förordnas, men ett skyndsamt uppsättande och ingivande av besvärsskrift eller annan inlaga för bevarande av fatalier och dylikt är av nöden. Genom stadgandets bibehållande kan också många gånger, till besparing av kostnader för statsverket, förordnande av biträde enligt häktadelagen komma att onödiggöras.

Förslag till lag angående ändring av 80 och 81 §§ i lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

Uti berörda förslag böra jämväl vidtagas en del ändringar och tillägg, som föranledas av bl. a. de beträffande Kungl. Maj:ts förutnämnda förslag till lag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad gjorda erinringarna, och hänvisas beträffande omförmälda ändringar och tillägg till det lagförslag, som finnes fogat vid motionen.

Möjligheten för den häktade att överklaga av underdomstol under rättegången meddelat beslut, varigenom den häktades begäran om förordnande av rättegångsbiträde avslagits eller domstolen till rättegångsbiträde förordnat annan, än part föreslagit, torde vara för honom av sådan betydelse, att bestämmelse härom bör i 16 kap. 10 § rättegångsbalken, i likhet med vad som i tillämpliga delar finnes i förut berörda Kungl. Maj:ts proposition nr 118 med förslag om fri rättegång m. m. föreskrivet, införas.

Med stöd av vad som i det föregående anförts, får jag hemställa,

att riksdagen ville för sin del besluta,
dels att förslaget till lag angående förordnande
av rättegångsbiträde erhåller följande ändrade lydelse:

**Förslag till lag
angående rättshjälp åt häktad.**

Med upphävande av lagen den 14 september 1906 angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad förordnas som följer:

1 §.

Äskar någon, som hålles häktad såsom misstänkt för brott, hjälp att sin talan förbereda och utföra, skall, efter ty nedan stadgas, rättegångsbiträde åt honom förordnas.

Förordnande av biträde meddelas utom i fall, varom i tredje stycket sägs, av Kungl. Maj:ts befallningshavande och innefattar bemyndigande att, så länge den tilltalade hålles häktad, biträda honom ifråga om talan vid domstol, som i förordnandet angives, ävensom då från nämnda domstol talan omedelbart fullföljes.

Finnes vid rannsaking inför underdomstol, att biträde åt häktad ej förordnats eller har förordnat biträde icke tillstådeskommit, skall förordnande, som ovan sägs, meddelas av domstolen. Ej må den omständigheten, att biträde ej kan av domstolen anskaffas, utgöra hinder mot rannsakingens företagande. Innan biträde i målet hörts, må dock icke mot den häktades bestridande slutligt utslag meddelas.

2 §.

Till biträde skall förordnas lämplig person, som avlagt för utövande av domareämbete föreskrivna kunskapsprov samt yrkesmässigt utövar advokatverksamhet. Biträdet må vid förordnandet berättigas att i sitt ställe sätta annan, som enligt vad nu är sagt må förordnas till biträde åt häktad.

Möter hinder att till biträde förordna person, som i första stycket avses, eller skulle genom förordnande av sådan person statsverket oskäligt betungas, må till biträde förordnas annan, som prövas lämplig biträda den häktade.

Har den häktade till biträde föreslagit person, som i första stycket avses, bör avvikelse från förslaget ej ske, såframt ej särskilda skäl därtill äro.

Vill den häktade ej såsom biträde använda den, som därtill förordnats, äger han ej påkalla förordnande för annan person, där ej Kungl. Maj:ts befallningshavande eller underdomstolen finner honom hava giltig anledning att åtnöjas med den förordnade.

3 §.

Biträde, som förordnats enligt denna lag, åtnjuter av allmänna medel efter domstolens prövning skäligt arvode för det arbete, han nedlagt å förberedande och utförande av den häktades talan vid domstolen, så ock gottgörelse för nödvändiga utgifter och tidsspillan. Yrkande om sådan ersättning skall, vid äventyr att rätten till ersättning är förlorad, framställas innan rätten meddelar slutligt utslag i målet. Har å häktingen icke följt handläggning inför domstol, bestämme Kungl. Maj:ts befallningshavande det belopp, som må tillkomma biträdet. Ej må biträdet av den häktade förbehålla sig ytterligare ersättning. Har sådant förbehåll skett, vare det utan verkan.

Beslut om ersättning till biträde gånge i verkställighet, ändå att det ej vunnit laga kraft. Skriftligt besked om beslutet skall utan avgift tillhandahållas biträdet.

4 §.

Äskar vid underdomstol den häktade, att angående uppgivna omständigheter någon skall inför domstolen höras såsom vittne eller upplysningsvis, åligge det domstolen eller dess ordförande föranstalta om, att nppgiven person varder i vederbörlig ordning inkallad i målet. Kostnaden för sådan inkallelse skall gäldas av allmänna medel.

5 §.

I slutliga utslaget pröve domstolen, huruvida kostnader, som enligt 3 och 4 §§ skola gäldas av allmänna medel, skola återgäldas till stats-

verket av allmän åklagare eller av enskild part. Ej må åklagare eller målsägande därtill förpliktas i annat fall, än då han enligt lag är pliktig gälda den tilltalades rättegångskostnad, ej heller den tilltalade, där han ej varder till ansvar i målet dömd.

Har tilltalad, som dömes till ansvar i målet, däri åtnjutit fri rättegång, må han förpliktas gottgöra statsverket kostnad, som nu sagts, allenast om han förklarats förlustig sagda förmån; efter rättegångens avslutande må återbetalningsskyldighet honom åläggas enligt reglerna i 13 § av lagen om fri rättegång.

6 §.

Vad i 1—3 §§ härovan stadgas om rätt för den, som hålles häktad såsom misstänkt för brott, att erhålla biträde i rättegången samt om ersättning till sådant biträde, skall i tillämpliga delar även gälla, där någon blivit häktad på grund av bestämmelserna i lagen angående lösdrivares behandling den 12 juni 1885.

7 §.

Det åligger den, som förordnat om häktning, så ock domstol eller annan myndighet, inför vilken häktad person inställes till rannsaking eller förhör, att underrätta den häktade om den rätt till hjälp, som honom tillkommer enligt denna lag.

8 §.

Angående biträde åt den som hålles häktad såsom misstänkt för brott, tillhörande krigsdomstols behandling, gälle vad i lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes finnes stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1920.

dels att förslaget till lag angående ändrad lydelse av 12 § i lagen den 14 juni 1901 om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken ej måtte vinna riksdagens bifall;

dels att förslaget till lag angående ändring av 80 och 81 §§ i lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes måtte erhålla denna ändrade lydelse:

Förslag till lag

angående ändring av 80 och 81 §§ i lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

Härigenom förordnas, att 80 och 81 §§ i lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes skola erhålla följande ändrade lydelse:

80 §.

Äskar någon, som hålles häktad såsom misstänkt för brott, tillhörande krigsdomstols behandling, eller som, utan att vara häktad, vid sådan domstol tilltalas för brott, vara straffarbete eller förlust av ämbete eller tjänst efter lag kan följa, hjälp att sin talan förbereda och utföra, skall biträde förordnas åt honom för den tid, han hålles häktad eller står under tilltal för sådant brott, som ovan sagts. Förordnande som här avses, meddelas av Konungens befallningshavande i den ort, där rätten skall sammanträda, och innefattar bemyndigande att biträda den häktade i fråga om talan vid domstol, som i förordnandet angives, ävensom vid fullföljd av samma talan. Är fältskyddsrätt underdomstol i målet, må dock, när målet ej handlägges inför nämnda rätt, förordnande av biträde meddelas jämväl av rättens civila ledamot.

Vad lagen angående rättshjälp åt häktad stadgar i 1 § tredje stycket samt i 2, 3, 4, 5 och 7 §§ skall äga motsvarande tillämpning i fall som ovan sagts, dock att vid fältskyddsrätt den omständigheten, att biträde ej kunnat i visst mål höras, icke må utgöra hinder för målets avgörande.

Angående biträde vid ståndrätt stadgas i 86 §.

81 §.

Därest den, som är i tjänstgöring vid krigsmakten, vill å tid då målet icke handlägges inför underdomstolen begära, att biträde åt honom

förordnas efter vad i 80 § första stycket sägs, äge han göra anmälan därom hos sin befälhavare, som har att hos vederbörande göra framställning om biträdets förordnande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1920.

dels ock att i 16 kap. 10 § rättegångsbalken vidtages sådan ändring, att häktad person erhåller rätt att föra särskild talan över underdomstols under rättegången meddelade beslut, varigenom hans begäran om förordnande av rättegångsbiträde avslagits eller till rättegångsbiträde förordnats annan än part föreslagit.

Stockholm den 18 mars 1919.

Carl O. Strid.

I motionen instämma:

Axel Lindqvist.

Ernst Lindley.
